

Ανισότητες· μια ορθόδοξη πατερική προσέγγιση

/ Γνώμες

- **Γράφει ο Σάββας Αλεξάνδρου, Θεολόγος - Διευθυντής Γραφείου Ορθοδόξου Ομολογίας, Ιερά Μητρόπολις Λεμεσού**

Ο Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής, στον δεύτερο τόμο της Φιλοκαλίας, σαφώς ορίζει: «Πάσα φύσις λογική, εικών του Θεού εστίν». Δηλαδή, κάθε άνθρωπος είναι και μία ζωντανή, ανεπανάληπτη εικόνα του Θεού. Υπό αυτή την έννοια, όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι.

Σε ανάλογο ύφος, και ο Μέγας Βασίλειος, γκρεμίζοντας τα τείχη της ανισότητας, διακηρύττει: «Εκ πηλού διήρτησαι· σύ ως καγώ». Δηλαδή, από πηλό έγινες εσύ, όπως και εγώ. Έτσι λοιπόν, όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι, γιατί μετέχουν εξίσου της κοινής ανθρώπινης φύσης.

Το πρόβλημα της ανισότητας, κατά τους θεοφόρους Πατέρες, προβάλλει στη ζωή των ανθρώπων με το προπατορικό αμάρτημα, το οποίο κατά τον Άγιο Ιουστίνο Πόποβιτς «ήταν η προσπάθεια του ανθρώπου να γίνει Θεός χωρίς Θεό και εναντίον

του Θεού». Ουσία του προπατορικού αμαρτήματος υπήρξε ο εγωισμός, που εκφράστηκε ως τάση αυτόνομης ισοθείας και αδυναμία συγγνώμης και απέσεισε την αγάπη γεννώντας τη φιλαυτία, δηλαδή τον ατομικισμό. Αυτός λοιπόν είναι η γενεσιουργός αιτία του προβλήματος της ανισότητας σε όλες τις πτυχές της, δηλαδή αυτός γέννησε την οικονομική, κοινωνική και φυλετική ανισότητα.

Ο Άγιος Γρηγόριος Νύσσης, κακίζοντας την κοινωνική ανισότητα που χώριζε τους ανθρώπους σε δούλους και αφέντες, καταθέτει: «Ουκ η φύσις έσχισεν το ανθρώπινον γένος, αλλή η δυναστεία προς δουλείαν και κυριότητα». Δηλαδή, δεν είναι η φύση που δημιούργησε αυτή την κοινωνική ανισότητα, αλλά η προσπάθεια κυριαρχίας των δυνατών πάνω στους αδυνάτους.

Από τη δική του πλευρά, ο Άγιος Ιωάννης ο Ελεήμων, κακίζοντας τον θεσμό της δουλείας, αναφέρει: «Τι έδωκε άνθρωπος και ηγόρασε τον κατ' εικόνα Θεού και ομοίωσιν κτισθέντα και τιμηθέντα;». Δηλαδή, με ποιο δικαίωμα πουλάς και αγοράζεις άνθρωπο που κτίστηκε κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν Θεού;

Ο Μέγας Βασίλειος, πάλι, βάλλοντας κατά της οικονομικής ανισότητας που χωρίζει τους ανθρώπους σε πλούσιους και φτωχούς, αναφέρει πως αιτία της είναι η απουσία της αρετής της αγάπης. Θα πει σχετικά με αυτό ο ιερός Πατήρ: «Ο αγαπών τον πλησίον αυτού ως εαυτόν, ουδέν περισσότερον του πλησίον αυτού κέκτηται». Δηλαδή, αυτός που αγαπά πραγματικά τον πλησίον του δεν ανέχεται να έχει περισσότερα απ' ό,τι αυτός. Αναφέρει δε πως συνήθως ο άνθρωπος του πλούτου, που εστιάζει στην απόκτηση των υλικών αγαθών, έχει και φοβερά ελλείμματα αγάπης. Σημειώνει συγκεκριμένα: «Όσον ουν πλεονάζεις τω πλούτῳ, τοσούτον ελλείπεις τη αγάπη».

Μέσο υπέρβασης της οικονομικής ανισότητας, κατά τον Άγιο, είναι η αίσθηση της κρίσης του Θεού. Θα υπογραμμίσει περί τούτου: «Τι θα αποκριθείς λοιπόν στον Θεό την ημέρα της Κρίσης; Εσύ, που στόλιζες τους τοίχους του σπιτιού σου, και δεν έντυνες έναν άνθρωπο που είχε ανάγκη, εσύ, που σιοίβαζες το χρυσάφι, και δεν υπολόγιζες τον αδελφό σου που υπέφερε από ανέχεια.» Γι' αυτό και συστήνει: «Άνθρωπος είσαι, υπηρέτης του καλού Θεού, και οφείλεις να διαχειρίζεσαι σωσιά τα αγαθά για χάρη των άλλων, και να μην έχεις την αίσθηση ότι όλα τα υλικά αγαθά είναι μόνο για σένα».

Τέλος, κατά τους θεοφόρους Πατέρες, η φυλετική ανισότητα, που συμφαίνεται με τον ρατσισμό, είναι απότοκος της απουσίας της αγάπης και της θεώρησης του κάθε ανθρώπου ως εικόνας Θεού. Ο Άγιος Μακάριος ο Αιγύπτιος, σιηλιτεύοντας τη φυλετική ανισότητα, θα αναφέρει: «Από αγάπην ο Χριστός ανήλθεν επί του Σταυρού, διά να χαρίση εξίσου εις όλους την ελπίδα της Αναστάσεως».

Η Μητέρα μας Ορθόδοξη Εκκλησία, κατά τον Άγιο Κύριλλο Ιεροσολύμων, όπως καταθέτει στο έργο του «Κατηχήσεις», είναι πρόσκληση -πρόκληση σωτηρίας, που καταρρίπτει τη φυλετική ανισότητα. Έτσι λοιπόν, τιμά εξίσου όλους τους Αγίους, ανεξαρτήτως της φυλετικής καταγωγής τους. Παραδείγματος χάριν, τιμά εξίσου τον Μέγα Βασίλειο, που ήταν Έλληνας, με τον Άγιο Ιωάννη της Κρονστάνδης, που ήταν Ρώσος, και τον Όσιο Μωυσή τον Αιθίοπα, που ήταν Αφρικανός.

Τέλος, κατά τη θεολογία του Αγίου Μακαρίου του Αιγυπτίου, ο άνθρωπος ο κεκαθαρμένος από τα πάθη αγνοεί τον φυλετικό ρατσισμό, αγαπά και σέβεται εξίσου όλους τους ανθρώπους. Υπογραμμίζει για αυτό: «Ο άγιος καθορά πάντας καθαρώ οφθαλμώ, και χαίρει επί όλω τω κόσμω, και πάντας θέλει προσκυνείν και αγαπάν, Έλληνας και Ιουδαίους».

Πηγή: Εφημερίδα «Ο Φιλελεύθερος»